

og det er maaske derfor, det ærede Medlem har anført dette. Det ærede Medlem maa virkelig undskyldes; min Stilling er iaar aldeles konsekvent efter den Opfattelse, som jeg havde ifjor.

Sage: Jeg skal ganske kort motivere min Stilling til dette Lovforslag. Da jeg tror, at vi ikke alene ved denne Lov, men ogsaa ved andre Love, som ere forelagte i denne Samling, ere komne ind paa en Vej, hvorved det gamle Princip bliver fraveget, saa vil jeg ikke tilbageholde min Opfattelse overfor dette Forslag. Dette Forslag er for det Første en Foregivelse af Spørgsmaalet om, hvornidt de lokale Baner ere bedst tjente med Statsdrift eller med Lokaldrift. Dette Spørgsmaal staar jo nu paa Dagsordenen, og saavel den høitærede Finansminister som den høitærede Indenrigsminister have jo erklæret, at de ere stemte for Statsdrift; men man kan dog derfor paa ingen Maade sige, at Sagen er godkendt eller afgjort i den Retning, at man for Fremtiden kun vil anlægge Baner som Statsbaner, selv naar det er de mindste Lokalbaner. Altsaa, dersom vi vedtage dette Forslag, saa forekommer det mig, at vi derved, set fra Jernbandedriftens Standpunkt, paa Forhaand træffe en Afgjørelse af dette Spørgsmaal, og da jeg indtil videre tror, at den lokale Kraft er bedst tjent med smaa og billigere Baner — man har jo fornylig gjort et uyt Forsøg i den Henseende, nemlig med Gribstovbanen, men Systemet er jo endnu ikke prøvet —, samt at den lokale Drift vil staa sin Prøve i saa Henseende, saa tillader jeg mig af denne Grund at være imod Lovforslaget. Dernæst er det udtalt, at Systemet af 1873 var en Glidbane — det var vel ikke slet saa stærkt et Udtryk, der blev brugt, men det var noget lignende —, som Rigsdagen og Regjeringen havde faaet private Folk ind paa, at man havde erkjendt sin Feil ved senere at gaa vder til et andet System, og at man derfor nu maatte vise de Mænd, som havde ladet sig forlede til at offre deres Penge paa dette System, ikke alene Humanitet, men ogsaa en vis Retfærdighed. Dette Standpunkt forekommer mig ganske i Almindelighed at være fuldstændig uholdbart. Staten siger til en given Tid, at efter dens Overbevisning er dette nu til Bedste, og at paa de og de Betingelser kan Befolkningen opnaa de og de Goder; men derfor kan man dog godt senere mene; at denne Vej ikke er heldig, og at der er andre Veie, som ere heldigere. Dette kan umulig have nogen tilbagevirkende Kraft, uden at man derved efter min Opfattelse bringer Forvirring ind i alle de Forhold, som økonomist taget knytte sig til Staten og dens Medvirkning. Det er dernæst sagt, at dette Baneanlæg ikke kan sammenstilles med en privat Entrepris. Jeg indrømmer, at det er ikke ganske det Samme, som naar man f. Ex. vilde sammenholde det med Fabrikken „Lol-

land“; men jeg negter, at den Forskiel, som er tilstede, er saa væsentlig, som man har villet gjøre den til. Naar nogle Mænd i den Ero, at de gavne deres Land samt tillige berige sig selv, anlægge en Fabrik, med Hensyn til hvilken Alle ere enige om, at Agerbruget trænger til den, og at den vil virke heldig og gavnlig, men det senere viser sig, at disse Mænd til Erods for deres Anstrængelser, til Erods for deres Møie, og skjøndt de uomtvistelig have haft det rette Blik paa Sagen, dog alligevel ikke have kunnet føre den igjennem, skal Staten saa sige: Gaa og sæt Ederes Fabrik til Auktion, det kommer ikke Staten ved? Da saa Andre kjøbe Fabrikken, viste, det sig, at Foretagendet var uppekligt, og at det syntes at skulle gaa i det Spor, som disse Mænd havde anvist, men dengang fandt Thinget ikke, at der var nogen Grund til at støtte disse Mænd. (Th. Nielsen: Staten har ikke anlagt Fabrikken). Nei, men vi have anlagt Sufferkogeriet paa St. Croix, lad os da vælge dette Exempel. Jeg vil da spørge: Hvis det nu gik galt med Sufferkogeriet paa St. Croix, skulde de private Aktionærer da kunne komme til Staten og sige: Staten har været med her, giv os altsaa Halvparten af vore Penge tilbage? Dette vilde jeg være bestemt imod. Finansfielt taget er der jo Ingen, som vil paasta, at det i dette Tilfælde er rigtigt at kjøbe Banerne, og det skal jeg derfor lade ligge. Naar man giver Tid, vil man vistnok kunne faae dem billigere. Foruden de Hensyn, som jeg har fremhævet — og isfølge hvilke jeg ikke kan stemme for Forslaget — bliver da kun Humanitetshensynet tilbage. Men vil man vise Humanitetshensyn, da forekommer det mig principmæssig at være urigtigt at sammenblande Spørgsmaalene: Humanitet og Statsinteresse paa en saadan Maade, som det er gjort her. Man kan jo vise Humanitet paa anden Maade, hvis det kan lade sig gjøre. Men jeg kan ikke gaa med til at vise Humanitet paa den Maade, at Staten, efter at Kontrakt er indgaaet, og de Bedkommende altsaa have stillet sig som enhver anden Entreprenør, som Staten overhovedet indlader sig med —, saa skulde stille sig paa en Maade, som den ellers aldrig gjør, og sige: Du har indladt Dig paa en gal Kontrakt, og det er gaaet Dig ilde, men af Humanitetshensyn giv vi Dig det Halve tilbage af hvad Du har sat til. Som en Humanitetshandling forekommer dette mig at være altfor kostbart for Statskassen og som et Princip at være den urigtige Vej at gaa. Humanitet og Statshensyn maa holdes skarpt ude fra hinanden.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Ingerslev): Jeg antager, at jeg vil træffe den rette Stemning i Thinget, naar jeg ikke alt for meget forbyr mig i det foreliggende Emne; men paa den anden Side vil det vistnok findes